

Dorpsstraat 7
2712 AB Zoetermeer

Port betaald
Zoetermeer

't Seghen Waert

Verenigingsblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

14e jaargang, nr 2

april 1995

'T SEGHEN WAERT

Verenigingsblad van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer

14e jaargang, nummer 2

april 1995

- Voorzitter: R. Grootveld, Glanswit 33; tel. 611720
Secretaris: H.J.M. Windmeijer, Herikerberg 86; tel. 211119
Penningmeester: J.E. Bogaers, Pitrusvaart 39; tel. 314352
- Contributie (f 25,00) storten op : Postgironummer 3426901 ten name van Historisch Genootschap Oud Soetermeer
- Ledenadministratie: A. van Noort, Mauritsstraat 8; tel. 163559
- Public Relations: A.A. Collenteur, Wolfertstraat 19; tel. 311835
- Redactie: C.J. Moerman-v. Voorst, Dublinstr. 253; tel. 521488
A. van Noort, Mauritsstraat 8; tel. 163559
A.A. Collenteur, schakel tussen bestuur en red.
- Contactpersonen
- Archeol. werkgroep (A.W.Z.): P. van Domburg, Voorweg 162; tel. 517058
 - Genealogie en Heraldiek (G.W.Z.): M. Vijverberg-Kalkema, Stekelbaarssloot 35; tel. 316552
 - Sprekend Verleden (I.W.Z.): E.W. van den Burg, Fred. Hendriklaan 32; tel. 164858
 - Archief: J.M.C. Huisman-Aaftink, Bernhardstraat 2; tel. 163179
- Historisch Museum 't Oude Huis:
- Conservator: Dorpsstraat 7, 2712 AB; tel. 164735
Jouetta van der Ploeg; aanwezig
maandag t/m donderdag van 9 tot 16 uur
woensdag-, zaterdag- en zondagmiddag
van 13 tot 16 uur
 - Openingstijden museum:

INHOUDSOPGAVE

- 2 Tentoonstellingen
- 3 Bestuur
- 4 Contributie
- 5 Ledenbestand
- 6 Activiteitenkalender plus excursie Westland
- 8 Uiterste kopijdatum zomernummer : **27 mei a.s.**
- 9 Van prater tot spreker
- 13 Verslag lezing onderwaterarcheologie
- 14 Genealogie en Heraldiek
- 16 Grenspaal van het drielandenpunt
- 18 In gesprek met Wim Dijkshoorn
- 24 AWZ graaft in de Dorpsstraat
- 25 Zoetermeerse geschiedenis
- 27 Vliegend fort neergestort

Naast de adverteerders elders in dit blad maken de volgende bedrijven met hun financiële steun mede de uitgave van dit blad mogelijk:

Van As Makelaardij, Eerste Stationsstraat 61; tel. 079-164445
Bouwmarkt De Bouwhof, Bleiswijkseweg 1; tel. 079-310700
Cammeraat IJzerwaren, Eerste Stationsstraat 48; tel. 079-163731
Cammeraat Zuivelhandel, Dorpsstraat 119; tel. 079-164796
Carrosseriebedrijf Lamboo b.v., Fokkerstraat 9; tel. 079-316400
Henneken Radio en TV, Den Hoorn 7; tel. 079-163297
Nieboer Gemako Van der Spek Makelaars, Dorpsstraat 50; tel. 079-167771
Van Oosterom Schoen en Mode, Dorpsstraat 107; tel. 079-163029
Roos Kantoorboekhandel, Dorpsstraat 155; tel. 079-163580
Rooskleurij, Dorpsstraat 165; tel. 079-166009
Rové Verlichting, Dorpsstraat 198; tel. 079-166488
Schoenen Van Veen, Dorpsstraat 83; tel. 079-163165
Taxibedrijf Van der Slik, Kerkenbos 1-9; tel. 079-515151
Verlaan Verfspecialzaak, Vlamingstraat 5; tel. 079-163476

TENTOONSTELLING 60 JAAR ZOETERMEER

Op 1 mei 1935 zijn de voormalige gemeenten Zoetermeer en Zegwaard samengevoegd tot één gemeente : Zoetermeer. Ter gelegenheid van dit 60-jarige jubileum houdt de gemeente Zoetermeer een tentoonstelling in de centrale hal van het stadhuis. Een zevental onderwerpen wordt belicht : gemeentebestuur, onderwijs, woningbouw, verkeer/vervoer, economie, sport/cultuur en internationale betrekkingen.

Aan de hand van niet eerder vertoonde documenten en foto's worden hoogtepunten uit 60 jaar geschiedenis getoond.

De tentoonstelling duurt van 2 t/m 31 mei 1995. Zij is te bezichtigen gedurende kantoortijden.

TENTOONSTELLINGEN IN DE RESIDENTIE

In de Koninklijke Bibliotheek, vlakbij het Centraal Station in Den Haag, loopt tot en met 21 april a.s. de tentoonstelling '*Presenteer ! De Nederlandse militair twee eeuwen te boek (1795 - 1995)*'. Samensteller van de tentoonstelling is de heer J.A.C. Bartels. Getoond worden boeken over en prenten van het Nederlandse leger vanaf de Bataafse Republiek tot en met de huidige tijd van vreedstaken, bij voorbeeld in Libanon en in Angola. De expositie, bescheiden van omvang, toont onder meer het prachtig uitgegeven werk *Het historisch Museum van het Korps van de Rijdende Artillerie*. Het oudste boek is getiteld : *Handleiding tot den burger wapenhandel voor de Bataafse gewapende burgermagt*. Het boek is in 1796 bij Van Cleef in Den Haag gedrukt. Er zijn ook verscheidene boeken gewijd aan de Slag bij Waterloo in 1815.

De bibliotheek is geopend op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur, doch gesloten op 14 en 17 april.

Bij het verlaten van de bibliotheek komt men in het naastgelegen Algemeen Rijksarchief -geopend tot 16.30 uur- waar de tentoonstelling '*Contacten en Contracten*' een goed beeld geeft van de vorming van de Nederlandse staat. Men ziet hoe Nederlanders vanaf de middeleeuwen hun

onderlinge contacten regelen : tussen stad en dorp, later van gewest tot gewest en uiteindelijk is er sprake van een eenheidsstaat, die tenslotte in 1815 uitmondt in een koninkrijk. Diverse andere aspecten, zoals economie, maar ook verkeer en vervoer, koloniën en internationale betrekkingen worden belicht. Voor al die contacten zijn regels en contracten nodig. Men ziet tekeningen, bijzondere zegels, mooie gecalligrafeerde stukken of ook wel heel gewone papiertjes.

Al met al zijn de beide tentoonstellingen voor iedereen de moeite waard. Leuk om er een uurtje door te brengen.

A.A. Collenteur

BESTUUR

De eerste zittingstermijn van onze voorzitter Ronald Grootveld zat er dit jaar al weer op. Bij zijn aantreden besloot het bestuur de zittingsperiode van de voorzitter met een jaar te verkorten, omdat voorzitter en secretaris niet gelijktijdig aftreden en het definitieve aftreden van de secretaris volgend jaar nabij is. In verband met dit besluit stond de herverkiezing van de voorzitter op de agenda van de ledenvergadering van 16 maart jl. Op deze vergadering werd Ronald Grootveld, na zich inmiddels wederom verkiesbaar te hebben gesteld, met algemene stemmen in functie herkozen. Met deze uitspraak van de leden ligt er voor hem een periode van drie jaar open, om met vol enthousiasme leiding te geven aan onze vereniging. Wij wensen hem daarbij veel succes.

Op deze avond namen wij tevens afscheid van twee bestuursleden : mevrouw Brandhorst en de heer Switzar, die hun sporen binnen de vereniging meer dan verdiend hebben. Beiden hebben een zeer respectabele bestuursperiode achter de rug. Mevrouw Brandhorst blijft actief in de activiteitencommissie. De heer Switzar heeft zich in zijn bestuursperiode van meer dan 25 jaar zeer verdienstelijk gemaakt als penningmeester, ledenadministrateur en de laatste jaren als bestuurder. Voor hun beider inzet is de vereniging veel dank verschuldigd.

Op de ledenvergadering werd besloten de twee opengevallen bestuurszetels niet op te vullen. Het bestuur bestaat daardoor uit negen leden en ziet er nu als volgt uit. Naast het dagelijks bestuur en de Pr-man, de heer Collenteur, worden de werkgroepen vertegenwoordigd door de heren P. van Domburg en L. van Zwet namens de AWZ, de heer C. Klein namens de GWZ en de heer J Dreise namens de werkgroep Interviews. Het museum wordt vertegenwoordigd door de heer E. van der Meulen, voorzitter van het museumbestuur. Alle bestuursleden staan altijd open voor uw reacties, ideeën of suggesties om de vereniging elan te geven en de historie van Zoetermeer in de meest brede zin uit te dragen.

Henk Windmeijer, secretaris

CONTRIBUTIE

Als u dit exemplaar van 't Seghen Waert ontvangt, is 1 april al weer voorbij. Op die vervaldatum hadden gelukkig ruim zevenhonderd leden hun contributie voor de vereniging betaald. Als u bij de resterende tweehonderdvijftig hoort, wilt u dan zo vriendelijk zijn om uw bijdrage van minimaal f 25,00 zo spoedig mogelijk over te maken op Postbanknummer 3426901 ten name van H.G. Oud Soetermeer te Zoetermeer. De contributieverhoging is vastgesteld op de najaarsledenvergadering van 1994. Dit was noodzakelijk om de huurverhoging voor het gebruik van twee extra kamers van 't Oude Huis op te vangen. Ook een vrijwillige donatie voor (een van) de werkgroepen op Postbanknummer 4894624, eveneens ten name van H.G. Oud Soetermeer, is van harte welkom. Dank u wel voor uw medewerking !

LEDENBESTAND

Het jaar 1994 sloten we af met 961 leden. Helaas bedankten 12 leden (de meeste vanwege de contributieverhoging). Dankzij 28 nieuwe leden, die wij hier hartelijk welkom heten, telden we per 21 maart j.l. 977 leden. De namen van de nieuwe leden, die voorzover niet anders vermeld woonachtig zijn in Zoetermeer, zijn :

Mw F. de Baat, Rodenrijseweg 36 a, Berkel en Rodenrijs
J.Ph. Boer, Basalt 59
R. Bos, Nic.Maesstraat 35, Maarssen
Mw L.M. Bouwman-Wilson, Zalkerbos 151
Mw J. van Drenth-van der Spek, Wilhelminadreef 8, Culemborg
P.J. van der Ende, Obrechtrode 8
G.J. Engelsman, Waterland 19
R. Graafland, Bleiswijkseweg 62
A. Guldenmond, Nathaliegang 339
Mw M.C.C. Hijzen-van der Maale, Zonnenberg 21
Th.B.A. van der Hoeven, Tollensstraat 35
A. Hoogendoorn, Karel Doormanlaan 35
R. van Hoogenhuizen, Hoevenbos 129
A.D.H. Huysman, Weigelialaan 36, Rotterdam
Mw C. Jongkind-Rozenboom, Karel Doormanlaan 64
A.P. Kaptein, Bleiswijkseweg 31
Mw C.P.M. van Leeuwen-van der Zwet, Dr. J.W. Paltelaan 10 a
H.W. Lengkeek, Witte de Withstraat 8
H. Muilwijk, J.W. Frisostraat 95
Th.J.A.M. van der Poel, Savelsbos 195
G.H. van Reeuwijk, Schinkelweg 57
H.J.M. Rutten, Dinkel 41, Nieuwerkerk aan den IJssel
L. Scholten, Mauritsstraat 11
E.M. Smits, Van Wijngaardenstraat 41
Mw G. Verschoor-Roos, Ottolanderstraat 16, Boskoop
Mw H. van Wensen-Steenlager, Nathaliegang 215
P. Westerman, Voorweg 230

A. van Noort

ACTIVITEITENKALENDER

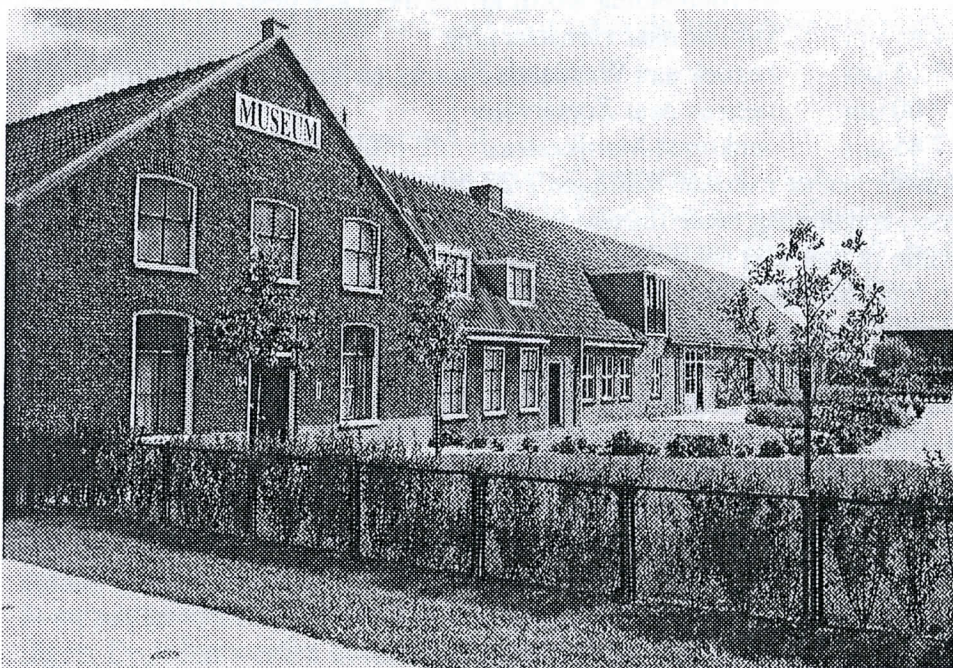
- wo 19 april: Lezing met dia's door de heer E.W. v.d. Burg over de oorlogsjaren in Berkel/Rodenrijs en Zoetermeer; De Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur .
Zie toelichting in het vorige nummer van dit blad .
- wo 17 mei: Lezing door de heer P.J.J. van Dijk over vestingwerken in Nederland, o.a. Hoek van Holland ; De Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur .
- za 17 juni: Excursie vesting Hoek van Holland en bezoek aan de tentoonstelling 'Historische tuin' in het Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum te Honselersdijk .
Vertrek Marijkestraat 11.30 uur .
Zie toelichting .
- za 9 september: Open Monumentendag van 10-16 uur; het HGOS is met een kraam aanwezig in de Dorpsstraat .
- za 16 september: Deelname aan Kerkepadroute Haarlem. Vertrek Marijkestraat 09.00 uur. Richtprijs f 25,00.
- di 26 september: Lezing door Drs. J.J. Oudenaarden over het tijdvak tussen de eerste en de tweede wereldoorlog ; De Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur .
(De eerder aangekondigde lezing over Leidens ontzet vervalt) .
- wo 11 oktober: Lezing met dia's over de geschiedenis van de wijk Rokkeveen; de lokatie wordt later bekendgemaakt .
- di 24 oktober: Presentatie Archeologische Werkgroep Zoetermeer; Het Centrum, Frans Halsstraat 1, 20.00 uur .

wo 8 november: Dia's van oud en nieuw Zoetermeer ;
De Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur .

do 30 november: Najaarsledenvergadering met o.a. begroting 1995 ;
De Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur .

Toelichting excursie naar het Westland

Op zaterdag 17 juni vertrekt een luxe touringcar van Huurman Tours BV naar het Westland, voor velen een (tamelijk) onbekend gebied.

Westlands Museum, Middel Broekweg 154, 2675 KL Honselersdijk

Er zijn twee hoogtepunten. Allereerst het bezoek aan het Westlands Museum voor Streek- en Tuinbouwhistorie (met tentoonstelling Historische Tuin) te Honselersdijk. Het Westland is onverbrekkelijk verbonden met de (glas)tuinbouw. In het museum krijgt u daarvan een schitterend overzicht. De tuinderij achter het museum geeft de situatie aan het begin van deze eeuw weer. Vervolgens reizen wij naar Hoek van Holland, waar wij het

Nederlands Kustverdedigingsmuseum 'Fort aan den Hoek van Holland' bezoeken. Het meer dan een eeuw oude fort, met ontelbare gangen, doorgangen en honderdzeven kamers en andere ruimten, werd gebouwd aan de Nieuwe Waterweg ter verdediging van Rotterdam. Een vaste expositie toont geschut, uniformen, diorama's, foto's en tekeningen, vooral ook uit de bezettingstijd.

De Activiteitencommissie heeft het volgende reisschema vastgesteld :

- 11.30 uur Vertrek van Marijkestraat/hoek Oranjelaan ;
- 12.30 uur aankomst Hoek van Holland, rondleiding fort; halverwege de rondleiding wordt koffie met cake geserveerd ;
- 14.45 uur vertrek naar Honselersdijk ;
- 15.15 uur bezoek aan Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum ;
- 17.00 uur vertrek naar Zoetermeer ;
- 17.45 uur aankomst Marijkestraat .

Kosten van de excursie bedragen *f* 27,50 per persoon. Dit is inclusief vervoer, rondleiding beide musea, entree fort Hoek van Holland, één kop koffie of thee met cake. **Niet inbegrepen** zijn entree Westlands Museum en fooi chauffeur. Aanbevolen wordt een lunchpakket mee te nemen.

Houders van de Museumjaarkaart hebben vrij toegang tot het Westlands Museum. Houders van de 65+-kaart betalen *f* 3,50, anderen *f* 4,50.

Aanmelden bij de heer C.A.L. van Wieringen (tel. 163764) of bij mevrouw S. Brandhorst-Sonneveld (tel. 517047) .

Kopij voor het zomernummer s.v.p. uiterlijk zaterdag 27 mei inleveren : Dublinstraat 253, 2713 HT ZOETERMEER.

VAN PRATER TOT SPREKER

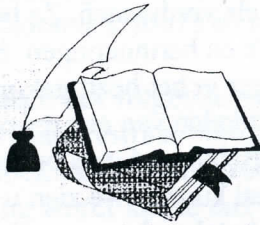
Zoetermeer heeft, hoe klein het ook was, altijd een rijk club- en verenigingsleven gehad. Veel van deze toneel-, zang-, geitenfok- en konijnenfokverenigingen zijn inmiddels verdwenen. Ze hebben ons veelal niet meer nagelaten dan een paar foto's en herinneringen. Sinds kort is het Historisch Genootschap Oud Soetermeer in het bezit gekomen van de 'notulen', de correspondentie en kranteartikelen van een unieke Zoetermeerse club, met name de (RK) Ontwikkelingsclub, ook wel bekend als de sprekersclub. Aan de hand van dit materiaal kunnen we zien wat zo'n club voor Zoetermeer en zijn inwoners heeft betekend en waaruit de activiteiten van deze club bestonden.

Wat was de Ontwikkelingsclub ?

De Ontwikkelingsclub werd opgericht op 25 september 1951 in het café 'Het Bonte Paard' van J. van Diemen op de Leidsewallen (nu Genova). Van de negentien aanwezigen gaven zich achttien op als lid. De club werd opgericht om vooral agrariërs en middenstanders wat meer ontwikkelingsmogelijkheden te geven. Het doel van de club was om door middel van de cursus 'Spreeken in het openbaar' spreekangst bij de leden te overwinnen en daardoor meer zelfvertrouwen aan te kweken. Bovendien leerden de leden kritiek te leveren (en te verdragen), aandachtig te luisteren, hun eigen mening te vormen en uiten, hun algemene ontwikkeling te verruimen en een standpunt te verdedigen. De genoemde cursus bestond uit een A-cursus (A1 voor beginners en A2 voor gevorderden) en een B-cursus. Met de A-cursus leerde men HOE iets gezegd moest worden en de B-cursus leerde WAT men zei en hoe men zijn/haar stelling moest verdedigen. De leden werden eveneens geoefend in het vervullen van bestuursfuncties door regelmatig een lid na de pauze de clubavond te laten leiden als voorzitter, of door een lid te laten notuleren.

De beginnelingen mochten voor hun spreekbeurt een eigen onderwerp kiezen. Daarna kregen zij een verplicht onderwerp een week van te voren op en op het laatst moesten de leden een gedwongen onderwerp direct behandelen zonder bedenktijd. Om eentonigheid te voorkomen was het programma gevarieerd. Zo moesten de luisteraars de lezingen nauwgezet volgen, omdat aan hen gevraagd kon worden kritiek te leveren of zelfs de

spreekbeurt van een ander voort te zetten. Om voldoende documentatiemateriaal te hebben voor de leden had de vereniging een eigen bibliotheek, waarin het aantal (populair wetenschappelijke) werken in 1966 al was gestegen tot duizend.

De leeftijdsgrens van de leden werd bij de oprichtingsvergadering bepaald op 21 jaar, maar werd na twee jaar al verlaagd naar 17 jaar. In 1954 werd het reglement dusdanig veranderd, dat ook niet-katholieken de clubavonden konden bijwonen. Toch heeft het nog tot 1968 geduurd voordat de woorden Rooms-Katholiek uit de clubnaam verdween. Na het succes van de heren-sprekersclub is er ook nog even sprake geweest van een RK Ontwikkelingsclub voor dames. Maar deze heeft het waarschijnlijk niet zo lang uitgehouden als de 'herenclub', aangezien het maar bij één vermelding in de krant is gebleven. De 'damesclub' is waarschijnlijk gewoon opgegaan in de 'herenclub'.

Het eerste bestuur

Het eerste bestuur van de vereniging bestond uit: J. Duiniveld, voorzitter, clubleider en voorzitter van de kritiek-commissie en voorzitter van de examen-commissie; G. van Stein, secretaris; H. van Haastert, penningmeester; W.A. Kuiper, eerste docent; C. Havenaar, tweede docent.

In 1956 werd de heer Van Haastert opgevolgd door A. van den Broek. Nadat de heer Van Stein zich in 1965 niet meer herkiesbaar had gesteld, werd deze opgevolgd door L. van der Goes (JZN).

Van de oprichting tot eind 1955 werden de clubavonden iedere donderdagavond gehouden in café 'Het Bonte Paard'. Wegens ruimtegebrek verhuisde de club naar café-restaurant 'De Meerbloem' van Toon van Fraassen (later Joop van Fraassen en nog later Th. Biljardt). Het clubseizoen begon de eerste donderdag in september en werd met een feestelijke familieavond afgesloten in mei.

Zusterverenigingen

De stijgende populariteit van de ontwikkelingsclub ging niet voorbij aan de buurgemeenten. Zo werden er in de jaren vijftig soortgelijke clubs opgericht in Pijnacker, Berkel, Bleiswijk en Nootdorp. Deze clubs hebben het echter niet zo lang volgehouden als hun Zoetermeerse voorganger. In 1966 waren alle zusterverenigingen al lang opgeheven.

De Ontwikkelingsclub had niet alleen lokale belangstelling, maar zelfs regionale. Op het hoogtepunt van de club kwamen er leden uit maar liefst veertien gemeenten uit Zuid-Holland; van Honselersdijk tot Hazerswoude; van Den Haag tot Rotterdam. Tijdens het derde lustrum, in 1966, hadden zich in totaal tweehonderdzevenenveertig leden opgegeven gedurende de vijftien jaar.

Gastsprekers

Het kwam geregeld voor dat er gastsprekers werden uitgenodigd om bijzondere lezingen te houden. Uit de krant artikelen blijkt dat deze avonden bijzonder populair waren onder leden en niet-leden. Niet zelden werd zo'n avond bijgewoond door de loco-burgemeester, de pastoor en wethouders van Berkel en Boordorp. Zo spraken onder meer Hoofd Vlootaalmoezenier Mgr. De Sain (tot twee maal toe) over de militaire dienst, Prof. Dr. Lampe en een Luitenant ter Zee over een vlootschouw in de V.S. Ook werden (bekende) Zoetermeeders zelf uitgenodigd om een lezing te houden. Deze lezingen gingen vaak over verre landen die door de sprekers waren bezocht van beroepswege (missionaris of emigrant) of als vakantie.

Eekhoortjesjacht

Aan het einde van de jaren vijftig werd er een viertal clubtours gemaakt, naar de Oisterwijkse vennen (in 1956), naar de Huijbergse bossen (in 1957), naar de zuiderzeewerken (in 1957) en naar Schiphol, Marken, Volendam (in 1958).

De opmerkelijkste van deze uitstapjes was ontegenzeggelijk de eekhoortjesjacht in de Huijbergse bossen. De heer Duiniveld was op tienjarige leeftijd 'intern' op de kostschool van Sint Marie in Huijbergen. Daar bleek een zekere broeder Isidorus al sinds 1927 met de jongens van het pensioonaat op jacht te gaan om eekhoorns te vangen. Het was de bedoeling om jonge dieren van zo'n twee maanden oud te vangen en ergens anders onder te brengen, omdat deze schadelijk waren voor het bos. De clubleden hadden twee eekhoorns gevangen. De laatste was overigens de vijfhonderdste eekhoorn van broeder Isidorus in dertig jaar tijd. De eekhoorns werden meegenomen voor het café van Toon van Fraassen. Wat er van deze eekhoorns geworden is, is niet bekend.

Uit de correspondentie blijkt dat de interesse voor de vereniging in 1968 al aan het afnemen was. De laatste briefwisseling van de club dateert van het seizoen 1974/1975. Het is niet met zekerheid te zeggen wanneer de club is opgehouden te bestaan, maar het zal niet veel later dan bovenstaand seizoen zijn geweest. Als u later eens wat leest of hoort over de Ontwikkelingsclub, dan hoop ik dat u zich door dit verhaal daarbij een levendige voorstelling kunt maken.

G.J.J. Moers

LEZING ONDERWATERARCHEOLOGIE

Op 10 november jongstleden werd door de heer A. Vos, historicus, op uitnodiging van de Archeologische Werkgroep Zoetermeer een lezing over onderwaterarcheologie verzorgd. In een zaaltje van het Kruispunt vertelde hij hoe de dienst onderwaterarcheologie in 1986 werd opgericht met als doel : het inventariseren van scheepswrakken in de Nederlandse territoriale wateren.

In de zomermaanden duiken de onderzoekers naar de wrakken. Als men een wrak heeft aangetroffen, wordt op grond van een verkennend vooronderzoek besloten of een wrak interessant genoeg is om nader te onderzoeken. De werkomstandigheden zijn verre van ideaal. Boven water leeft men in tenten en onder water, op zestien meter diepte, is het zicht slechts enkele meters.

Voor het archeologische werk onder water moeten moderne technieken, zoals steeofotografie, worden aangewend ter vervanging van de bestaande inmeettechnieken op het land. Het voortdurende 'onderstuiven' van de blootgelegde wrakdelen en een sterke getijdestroming bemoeilijken het werk. Met zuigslangen moet het zand steeds weer opnieuw van de wrakken worden verwijderd.

Twee schepen werden door de heer Vos nader beschreven. Ze werden gevonden rond het eiland Texel. De datering voor beide schepen lag rond het einde van de zestiende eeuw. Het eerste schip dat werd gevonden in de Noordzee had als lading rollen tin, blokken lood, stapels leder en olifantstanden. Uit de vormen waarin de blokken lood en tin waren gegoten, kon worden afgeleid dat het zogenaamde half-fabrikaten waren, die elders opnieuw werden omgegoten tot een definitief eindprodukt. Deze halffabrikaten worden vrijwel nooit gevonden, ze zijn daarom zeer bijzondere en interessante vondsten. Uit de merktekens op de blokken kon worden afgeleid uit welk gebied ze afkomstig waren. Het tin was afkomstig uit Oost-Europa, de olifantstanden uit de tropen en een lakenloodje uit België, zodat wordt vermoed dat we hier te maken hebben met een overslagschip. Dit schip zou dan vertrokken kunnen zijn uit een handelsstad, zoals Amsterdam, om vervolgens zijn handelswaar elders te verkopen. Onder de overige vondsten bevonden zich verder een grote kluwen zeildoek en een enorme partij touw. Verder ook houten tonnen met botten, die ooit het vleesrantsoen van de scheepsbemanning vormden.

Het tweede schip werd gevonden in de Waddenzee, het bevatte graan. Aan de onkruiden tussen de graankorrels kon worden bepaald dat het graan uit Polen kwam. Dit schip had meerdere kanonnen en geschutspoorten. Zo'n zware bewapening

wijst op een bestemming waar veel kapers voorkomen, zoals naar het Zuiden, richting Duinkerken, Frankrijk en Rots van Gibraltar.

Ondanks bezuinigingen is het budget van de dienst onderwaterarcheologie de afgelopen jaren gegroeid. Dit neemt echter niet weg dat onze spreker door de week in een voormalig kippenhok werkt, maar goed, je moet er wat voor over hebben. Na de interessante lezing werden er nog vele vragen gesteld, waarmee we kunnen concluderen dat het een geslaagde avond was.

Ron Lagas en Joyce van Dijk.
(A.W.Z.)

GENEALOGIE EN HERALDIEK

Voor 1995 ziet het schema er als volgt uit :

Inloopavonden: Elke eerste maandagavond van de maand, met uitzondering van 2e Pinksterdag en in de maanden juli en augustus.

Vergaderavonden: 10 april, 26 juni, 11 september en 11 december.

Leesavonden: Elke derde maandagavond van de maand, behalve 2e Paasdag en in de maanden juli en augustus.

Werk/studieavonden: Alle overige maandagavonden, behalve 1ste Kerstdag.

Alle avonden beginnen om 20.00 uur in het Oude Huis, Dorpsstraat 7.

Nadere inlichtingen: Marjolijne Vijverberg-Kalkema, Stekelbaars-
sloot 35, 2724 AR Zoetermeer; tel. 079- 31 65 52.

VRAAG EN ANTWOORD

Vragen en antwoorden voor deze rubriek kunt u zenden aan de Genealogische Werkgroep Zoetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer, onder vermelding van 'Vraag en Antwoord'.

ANTWOORDEN

93/4 Segwaert

Uit de huwelijksvoorwaarden tussen Dirck Cornelis Segwaert en Maritje Hillebrants (Not. Arch. Delft 1573, dd 4-4-1626) blijkt, dat Maritje weduwe was van Dirck Meess. Een zoon uit dit eerdere huwelijk van Maritje was Mees Dircx Leeuwerschilt (RA Zouteveen 13 dd 19-10-1639). De ouders van Maritje Hillebrants waren Hillebrant Pieterss en Annitgen Cornelisdr. (Langelaen). Zij woonden en overleden in de buurtschap Nieuwkoop onder Pijnacker. Dit blijkt uit een accoord over de nalatenschap van Hillebrant Pieterss en Annitgen Cornelisdr. (Not. Arch. Delft 1590, dd 9-10-1624), waarbij o.a. compareerde Dirck Meesz. wonende op de Zouteveen, getr. heb. Maritgen Hillebrantsdr, voor 1/3 erfgenaam van haar ouders. Hillebrant Pieterss komt voor als schoonzoon van Cornelis Janss Langelaen bij een transport door de kinderen van Cornelis Janss Langelaen en diens huisvrouw. (RA Berkel 146, dd 20-5-1596). De vrouw van Cornelis Janss Langelaen, en dus de moeder van Annitgen Cornelis, was Grietje Jans (RA Berkel 146, dd 30-9-1591).

J. Heemskerk, Moerkapelle.

94/3 Van Domburg

Via een BBS kwam een antwoord binnen in de vorm van een achttien pagina's tellende genealogie over Domburg (negen generaties) van de heer J. Burggraaf.

VRAAG

95/3 Van Wieringen

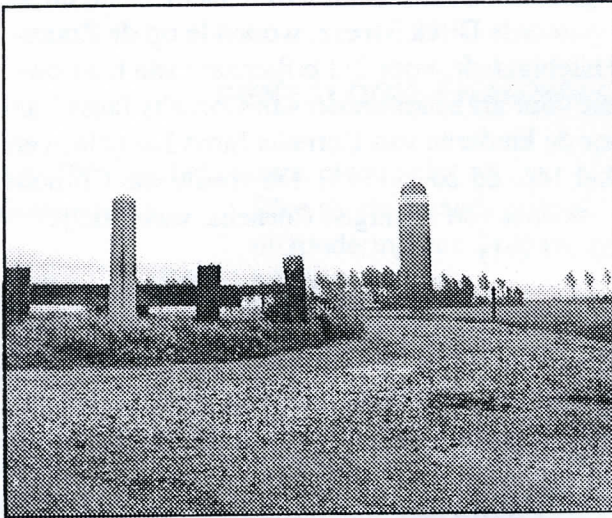
Wie kan mij helpen aan allerlei gegevens over de familie Van Wieringen, ter aanvulling van mijn genealogie? Inmiddels heb ik vele gegevens verzameld, zowel van katholieke als protestantse leden van deze familie, zonder deze echter met elkaar in verband te kunnen brengen.

C.A.L. van Wieringen, Zoetermeer.

GRENSPAAL VAN HET DRIELANDENPUNT

Lange tijd kende Zoetermeer een drielandenpunt in de huidige wijk Rokkeveen, de plaats waar de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland samenkwamen, dichtbij de Watertoren. In 1857 werd namelijk de Binnenwegsepolder, die het grootste gedeelte van het voormalige Zegwaard besloeg en bij Rijnland was ondergebracht, onder het beheer gebracht van Schieland. Het drielandenpunt was herkenbaar aan een plm. 2½ meter hoge vierkante paal. Tot de aanleg van de Floriade stond deze paal op de voormalige Reguliersdam, de plek waar de geuzen eeuwen geleden de dijk van de Landscheiding hebben doorgestoken en waar Leidens ontzet begon. Onderstaande foto, met links de paal en rechts de Watertoren, werd genomen vanaf de boerderij van Kalisvaart aan de Stationsstraat.

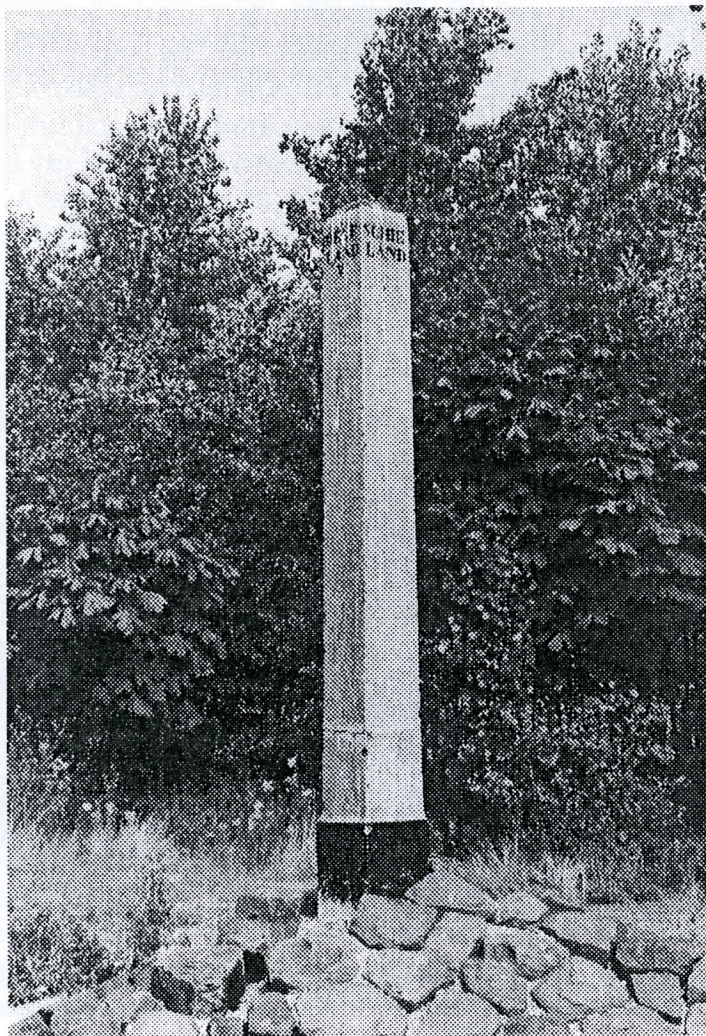

1 augustus 1985 werden ten zuiden van de spoorlijn aan de westkant van Zoetermeer de gemeentegrenzen gewijzigd en daarna ook de grenzen van de hoogheemraadschappen. Hiermee viel het Hoogheemraadschap van Delfland buiten de gemeentegrens. De paal heeft nog enkele jaren in de berm van een tijdelijke zijtak van de Afrika-

weg gestaan, totdat het hele gebied rond de Watertoren werd geëgaliseerd ten behoeve van Rokkeveen.

Opeens was ook 'de paal' verdwenen. Hij was lange tijd zoek, niemand wist waar hij was gebleven. Totdat de familie Moers-De Vree hem op een fietstochtje over het voormalige Floriadeterrein ineens tegenkwamen. De grenspaal bleek verplaatst te zijn naar het nieuwe drielandenpunt. De paal staat op een pleintje op basaltblokken, er staan zeventien kastanjabomen omheen, er zijn bankjes om uit te rusten en er is een bordje met een beschrijving. De moeite waard om er op een voorjaarsdag een fietstochtje

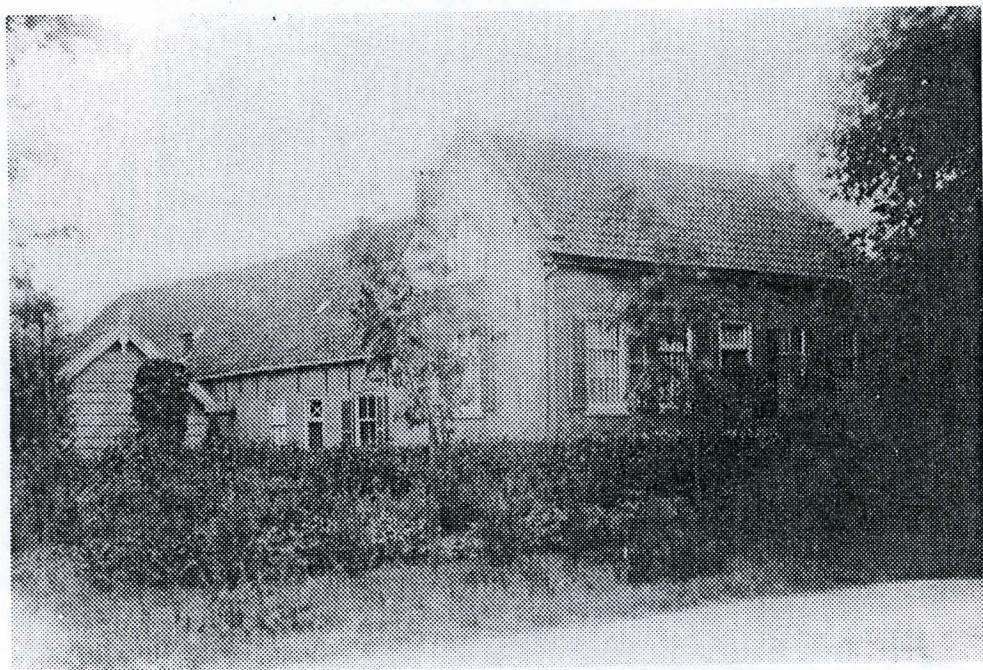
aan te wagen (niet per auto bereikbaar). U kunt er komen als volgt: langs de Houtsingel, langs de kinderboerderij Balijhoeve, richting Balijbos, bruggetje over het water over, rechtsaf het bos in, met de bocht mee linksaf, eerste weg rechts. De paal staat dan op een open plek op het pad. Als u op de plattegrond van Zoetermeer kijkt onder de A 12 en de spoorbaan, moet u het meest westelijke puntje bos opzoeken, tegen de grens met Pijnacker aan. Wegwijzers zijn er niet. Aangename fietstocht !

SPREKEND VERLEDEN

In gesprek met Wim Dijkshoorn

De heer W.N. Dijkshoorn was tot voor enige jaren boer aan de Vierde Stationsstraat. Op zijn grond moesten echter huizen worden gebouwd en het betekende dat het land werd onteigend. De boerderij is in 1875 gebouwd in opdracht van een overgrootvader van de heer Dijkshoorn, de heer H.H. Steenwijk. De ouders van de heer Dijkshoorn kwamen op de boerderij in 1943, toen de overgrootouders Steenwijk en hun zoon, Arie Steenwijk, allen waren overleden.

De boerderij aan de Stationsstraat 450, toen deze nog werd bewoond door de fam. Steenwijk

Over een vondst die ons terugvoert naar de Tweede Wereldoorlog en over de bestemming van de bedrijfsgebouwen hebben wij een boeiend verhaal gehoord, dat wij hier bekort weergeven.

De vondst

"We moeten eigenlijk beginnen in 1942, toen is Arie Steenwijk -hij was 54 jaar- in september overleden. Het was dus in de oorlogstijd. Arie Steenwijk was een oom van mijn moeder. De boerderij zou worden verkocht en mijn vader woonde in Berkel en Rodenrijs. Hij huurde daar een boerderij, maar wilde eigenlijk wel een boerderij kopen en dat is ook gebeurd. Deze boerderij is toen door hem gekocht". Het was bekend, dat er op de boerderij heel wat koperen gebruiksvoorwerpen waren geweest, maar bij het betrekken van het bedrijf werden die niet aangetroffen.

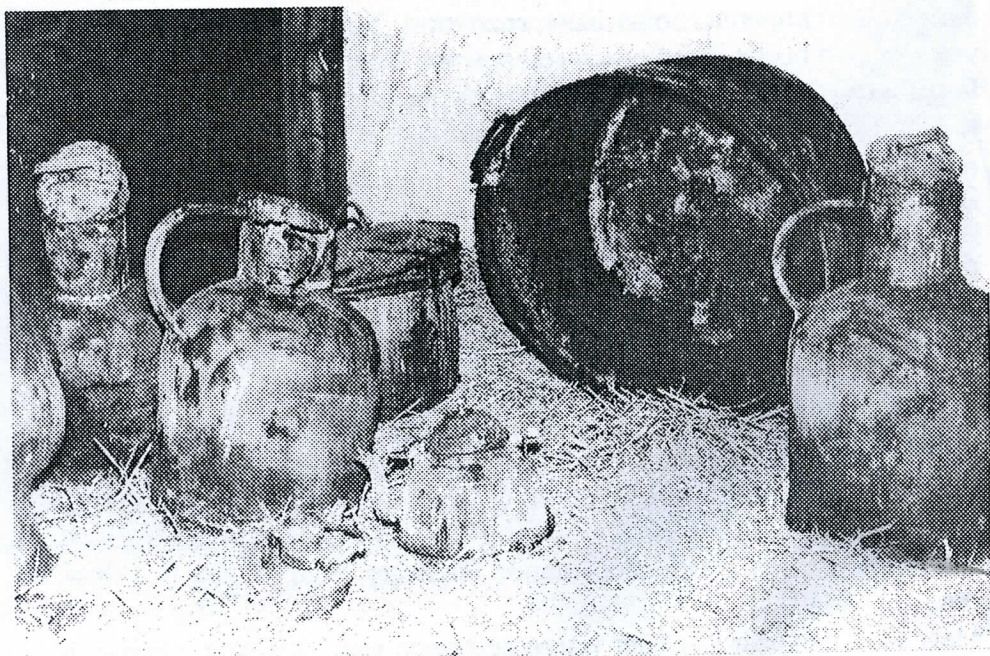
"Toen was het zo dat men zei: "Ja, vóórdat Arie Steenwijk stierf, had hij nog koper begraven". De familie wist dat en sommige burens wisten dat. Op elke boerderij had je toen koper, koperen ketels, koperen kannen, koperen testen, koperen roomschalen enzovoort. Mijn moeder wist heel goed wat hier zo'n beetje thuishoorde en alles was weg. Je moest toen inderdaad koper inleveren op grond van een verordening van de Duitsers. Dat moest je echt doen, want als je het niet deed, stonden er flinke straffen op. Maar Arie Steenwijk voelde er blijkbaar niet zo veel voor om dat koper aan de Duitsers te geven en die heeft het begraven op een plaatsje dat niemand kende. En dus, er werd veel gegist hè. Het kwam wel eens ter sprake. Ik hoorde er wel eens over als kind. Je hoorde dan: "Er is altijd nog koper ergens begraven, ergens".

Toen Zoetermeer een aantal jaren geleden met onteigeningsplannen voor de boerderij kwam, dan zat je wel eens te prakkizeren. Stel, dat het ergens in de boomgaard of onder de bleek verborgen is. Met een metaaldetector hebben we wel eens gezocht, maar zonder resultaat. Een kennis, die in de oorlog ook wel eens op de boerderij kwam, had eens gezegd: "Misschien heeft hij het wel in de hooiberg verstopt" en ook daar ben ik aan het zoeken geweest, maar niks te vinden hoor. Ik dacht: "Dat zal ook wel weer een verhaaltje zijn".

Maar weer een paar jaar later waren de koeien weg -het land was inmiddels onteigend- en toen ging ik de hooiberg opruimen. Daar zat nog zo'n halve meter oud hooi in en dat heb ik er allemaal uitgehaald. Ik wilde er een logeerruimte van maken voor de paarden."

Toen gebeurde er iets onverwachts:

"We waren er al een paar dagen mee bezig en op een gegeven moment was het helemaal kaal. Daar komt onze jongste dochter thuis van paardrijles en zegt: "Pap, mag ik erin rijden?" Ik zeg: "Ja hoor, ga maar rijden". Dat was prachtig hè, zo in de hooiberg een beetje rondrijden. Het is een grote ruimte. Nou, en ineens trapt dat paard een gat van een halve meter. Het zakte echt weg. Ik pakte een stok en stond zo eens te porren en het leek wel of er een put onder zat. Ik hoorde een plons, alsof er water onder zat en ik zei nog: "Ik geloof vast dat we het koper gevonden hebben". Een beetje uit gekheid. Ik zag wat glimmends, er zat wat ! Het eerste voorwerp kwam eruit en ik zei: "Verrek, er staat er nog één en nog één".

De koperen voorwerpen toen ze nog maar pas waren opgegraven

Vier van die ketels, vier van die koperen melkketels ! Het was een be- hoorlijk gat hoor, twee bij twee meter en een dikke halve meter onder de grond.

Het viel mij erg mee zoals het eruit kwam. Het was natuurlijk wel groen en smerig. We hebben het eerst met water schoongemaakt en een van de ke- teltjes hebben we laten polijsten. Na vijftig jaar, in september 1992 is het opgegraven. Het is hardstikke leuk als je dat na vijftig jaar weer uit de grond haalt ! Het heeft voor ons vooral waarde, omdat de voorwerpen bij deze boerderij horen".

De moeder van de heer Dijkshoorn, die in 1903 geboren is, heeft vervol- gens verteld waar de verschillende voorwerpen voor werden gebruikt en het komt erop neer dat alles diende voor een veehouder, die zelf de melk verwerkte tot boter en kaas. In dit geval twee soorten, komijne en zoete kaas. Het verwerken van de eerste soort was zwaarder ; het werd meestal door mannen gedaan, de zoete kaas meer door vrouwen.

De onteigening

"Het gaat natuurlijk heel langzaam. Eind 1979 waren er plannen om Zoe- termeer uit te breiden in noord en zuid. Toen is dat een poosje touwtrek- ken geweest, maar uiteindelijk werd het allebei. In 1985 was er een be- stemmingsplan voor woningbouw hierachter. Je kreeg er officieel bericht van dat je land in een bestemmingsplan lag en dan kreeg je natuurlijk de inspraakprocedures. Dan kan je bezwaar inbrengen en dat hebben we col- lectief als buurt gedaan. We gingen handtekeningen verzamelen. We wil- den hier natuurlijk helemaal geen wijk. Onze dochters werkten braaf mee. Die gingen briefjes rondbrengen en pamfletten ophangen enzovoort. Maar goed, dat kreeg natuurlijk z'n beslag, want je had geen grondhoudende ar- gumenten. Ja, we wonen hier zo fijn en ik wil hier blijven wonen en m'n vader en m'n grootvader zaten hier al. Nee, dat was gauw beslist en in 1987 kwamen ze met tekeningen hoe het ongeveer zou worden. Dit is uw bedrijf en dat hebben we ervan nodig. Eerst dacht ik dat alles weg moest, want op de tekening stond de boerderij er niet meer op. In het definitieve plan is de boerderij gelukkig gespaard, met alle gebouwen die erbij horen".

De boerderij wordt tot monument verklaard

"Toen wisten we, dat we op de boerderij konden blijven wonen en we hadden eigenlijk toch geen plannen om weg te gaan. We hebben drie

**Arie Steenwijk, de man die een aantal koperen gebruiksvoorwerpen
niet inleverde, maar ze heeft begraven**

dochters en geen directe opvolger. Dus we dachten: "We gaan de boerderij toch maar opknappen als we hier willen blijven", want we hadden er de laatste jaren niet zoveel aan gedaan. Het was allemaal onzeker, als het toch gesloopt zou worden Dat opknappen was best een kostbare geschiedenis en toen kregen we in 1991/1992 bericht dat ze plannen hadden om de boerderij op de gemeentelijke Monumentenlijst te plaatsen. Het is dan de bedoeling, dat de boerderij in de oorspronkelijke staat blijft. Binnenshuis is dat niet zo'n punt, maar de buitenkant willen ze zoveel mogelijk handhaven natuurlijk. Het is een boerderij van 1875 -ik meen dat ze het een T-boerderij noemen- en in Zoetermeer is die niet zoveel voorkomend. We hebben er geen bezwaar tegen gemaakt dat de boerderij op de Monumentenlijst werd geplaatst en dat zou trouwens ook niet veel geholpen hebben. Het geeft natuurlijk verplichtingen, maar we zijn ook nog wel een beetje gesteld op oude dingen".

Een rustpunt in de wijk

De bebouwing op het land van de heer Dijkshoorn heeft zijn beslag gekregen, de boerderij is opgeknapt, de hooiberg heeft nieuw riet gekregen en iedereen raakt gewend aan de nieuwe situatie.

Mevrouw Dijkshoorn hierover:

"Ik hoor van heel veel mensen hier achter uit de wijk, die komen het erf wel eens oplopen, dat ze zeggen: "We zijn blij, dat er hier ook nog iets ouds is, er gaat zo'n rust van uit". Als je hier op het erf loopt, dan heb je niet het idee dat je in een stad woont."

En de heer Dijkshoorn tenslotte:

"Ik zou dit ook niet gauw willen ruilen voor een heel mooie villa !"

E.W. van den Burg en J.W. Dreise

AWZ actief in de Dorpsstraat

Eindelijk, na ruim een jaar, heeft de AWZ weer eens de gelegenheid gekregen om te graven. Doordat achter het pand Dorpsstraat 77 een nieuw woonhuis gebouwd gaat worden, mocht de AWZ er de diepte in. Onder toezicht van een handje vol koters van de jongste generatie Veenstra, bereikten we de zeventiende eeuw. Daar aangekomen was het niet meer droog te houden. Er was namelijk precies op de plaats van onze opgravingsput een drainagebuis aangelegd.

Na veel pompwerk, en op drie meter diepte, belandden we in de vijftiende eeuw. Aangezien kasteel Palenstein schuin tegenover dit perceel heeft gestaan, gingen we er al enigszins van uit dat we bewoning uit dezelfde tijd konden verwachten. Inderdaad troffen we veel oude scherven uit de vijftiende eeuw aan. Verder was er een houten constructie aanwezig en vonden we een vijftiende-eeuwse afvalkuil.

Omdat we de smaak te pakken hadden, en omdat er nog tijd voor was, besloten we om nog een put uit te zetten. Deze lag wat dichterbij de Dorpsstraat toe, maar was er nog altijd zo'n twintig meter van verwijderd. Hier troffen we een zeventiende of achttiende-eeuwse waterput aan. Verder een klein aantal scherven van vroegere datering.

Helaas hebben we geen bebouwing uit de middeleeuwen kunnen constateren, maar het is zo goed als zeker dat het perceel aan het eind van de middeleeuwen bewoond is geweest.

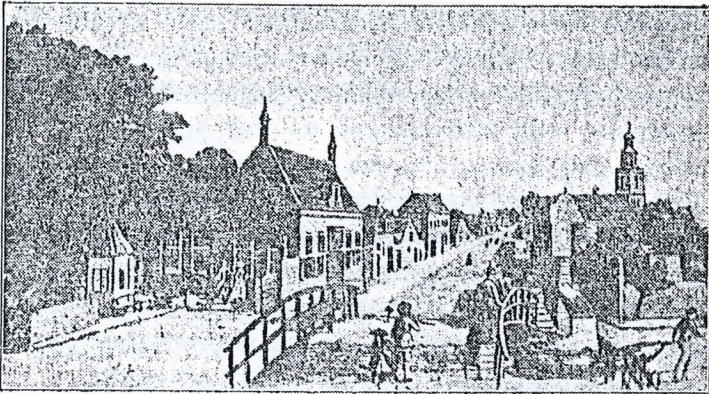
De laatste dag hebben we gebruikt om alle profielwanden te tekenen. Dit kostte een hele dag, waarna 's avonds nog de put moest worden dichtgegooid om zaterdagavond klaar te zijn. Al met al hebben we zeven van de twaalf beschikbare dagen gegraven, een zeer vermoeiende bezigheid. Mijn dank gaat daarom uit naar alle gravers, de catering, maar natuurlijk vooral naar de familie Veenstra, die ons de mogelijkheid heeft gegeven om te graven.

Marco Mosselman,
projectleider.

ZOETERMEERSE GESCHIEDENIS

De heer Fred Baerveldt, lid van onze vereniging, vond enige tijd geleden in een tweedehandswinkel in Den Haag vier interessante boekjes *Het zijn 'streeklesboekjes ten dienste van de lagere scholen in Rijn-, Delf- en Schieland'*, deel 1 t/m 4. Vermoedelijk werden ze zo'n vijftig jaar geleden geschreven. Twee hoofdstukken waren gewijd aan Zoetermeer. De heer Baerveldt heeft van de inhoud zeer genoten. Om ook u er een indruk van te geven laten we hier een stuk tekst volgen :

Zoetermeer in 1761 tot aan de kerk van Zegwaard gezien

Het oude Soetermeer

Als je dit plaatje van het oude 'Soetermeer' uit de achttiende eeuw bekijkt, moet je wel de indruk krijgen van een rustig en vredig plaatsje, waar 'het leven des gerusten landmans' genoeglijk voorttrot. Het oude houten bruggetje buigt zich zo gewillig over het rustig nauwelijks rimpelende watertje, waardoor de nauwgebroekte schuitenvoerder zijn platboomde schuit zeult. Een landman komt van 't veld, zijn kindje in kleine grote-mensenkleden met zich voerend in de grootste kalmte. Ja, dat valt ons wel op in die tijd: iedereen is op zijn gemak, niemand heeft haast. Van een druk verkeer is geen sprake, verkeersborden en regels van de weg kan men ontberen en als het straks avond en donker is, ligt het dorp daar als uitgestorven en vertoont zich geen kip op de weg. Alleen de klepperman doet ieder uur zijn ronde door het dorp en speurt tevergeefs naar onraad, terwijl hij op meerdere punten zijn klep laat werken en het slapeloze deel der bewoners het 'zoveel uren heit de klok' op zijn dreuntoon laat horen.

Op het houten brugje staande, had men nog juist het gezicht op het brandspuihuis. Daarin werd de oude brandspuit bewaard, die nu reeds lang door een motorspuit is vervangen. Nog vroeger behoorden tot het materiaal voor het blussen van branden een aantal leren emmers. Men plaatste in geval van brand een aantal mannen op een rij, die elkander de emmers water overreikten. Deze moesten dan door mannen, die op ladders stonden, in de vuurhaard worden geworpen. Je kunt wel begrijpen, dat er in die tijd heel wat huizen totaal afbrandden. Het vele hout, dat in die dagen bij het bouwen gebruikt werd, maakte het brandgevaar bovendien veel groter dan tegenwoordig. Geen wonder, dat een brand in die tijd danook een angstwekkende gebeurtenis was in een dorp. Dan waren vrede en rust ineens verdwenen en moest alles helpen, om de ramp zo klein mogelijk te houden.

Dan volgt een heel verhaal over de Franse soldaten, die ons vrijheid, gelijkheid en broederschap kwamen brengen en die -met ingezetenen- hier op 5 maart 1795 uitbundig feestten. De Fransen dronken in de verschillende herbergen negentig flessen wijn op. De feeststemming was echter al gauw voorbij, toen men erg onder de Franse aanwezigheid ging lijden. En er werd weer uitbundig gefeest, toen ze in 1813 aftrokken.

Andere hoofdstukken in de boekjes gaan over Delft, Rijnland, Hazerswoude, Koudekerk, Zoeterwoude, Bergschenhoek, Leidschendam enz. Heeft u voor een en ander belangstelling, dan kunt u de heer Baerveldt bereiken op tel. nr 210383.

VLIEGEND FORT NEERGESTORT

De meesten zullen het verhaal van de zijschutter J. McCormick, die met zijn Liberator neerstortte in de Meerpolder, wel kennen. Toch is dit niet het enige vliegtuig dat in Zoetermeer neerstortte.

Op 28 januari 1942 werd door de Amerikaanse Luchtmacht de Eight Air Force (op papier) samengesteld. Deze werd in Engeland gestationeerd. De 8th Air Force werd onderverdeeld in zogenaamde 'bombgroups', welke weer waren verdeeld in verschillende 'bombsquadrons'.

Op 4 juli voerden de Amerikanen hun eerste aanval uit op Duitse doelen in bezet gebied met vliegtuigen van de R.A.F. In deze zelfde periode kreeg de 8th Air Force de beschikking over het door Boeing gebouwde B-17 'vliegend fort'. Dit toestel, dat zijn bijnaam kreeg door een sterke bepantsering en zware bewapening van twaalf tot veertien (.50) machinegeweren, had vier motoren die zorgden voor een snelheid van plm. 460 km per uur. De lengte bedroeg 22,66 meter en de spanwijdte was 31,62 meter. Om zich zelf zoveel mogelijk tegen vijandelijke aanvallen te beschermen, werd gevlogen in een zogenaamde 'box formatie'; deze bestond uit drie formaties van plm. achttien toestellen. De eerste formatie was de zogenaamde 'lead formatie'; deze vloog voorop, zeventig meter daaronder vloog, iets links daarvan, het 'low squadron'. Zeventig meter hoger, iets rechts achter, vloog het 'high squadron'. Drie van deze 'combat boxes' vormden weer een 'combat wing'; hierdoor kreeg men een soort stekelvarkeneffect, waarmee men vijandelijke jagers van zich af trachtte te houden. De B-17F, die op 30 juli 1943 om 10.52 uur neerstortte aan de Bleiswijkseweg (ongeveer waar nu de Siemens fabriek staat), was onderdeel van de 91st Bombgroup en 323rd bombsquadron, welke was gestationeerd op het vliegveld Bassingbourn, ten westen van Cambridge. De bemanning bestond uit de volgende personen:

- 1st Lt. Robert M. Miles, eerste piloot
- 2nd Lt. Harald T. Holden, tweede piloot
- 2nd Lt. Robert L. Bru, navigator
- 2nd Lt. Erwin Feld, bomrichter
- t/sgt. James H. Parris, boordwerktuigkundige
- t/sgt. Stanley C. Chmielewski, assist. boordwerktuigkundige
- t/sgt. Frank N. Phaneuf, radio-telegrafist

- t/sgt. Chester P. Lawless, assist. radio-telegrafist en balschutter
- t/sgt. Frederick J. Maynard, staartschutter
- t/sgt. Earl E. West, zijschutter rechterzijde

Het weer was die dag redelijk, hoewel het zicht op grote hoogte matig was. Het doel was Kassel, waar een Messerschmitt fabriek moest worden vernietigd. Er werd volgens plan gevlogen op 23.000 feet (plm. 6.900 meter). Het doel werd om 9.00 uur gebombardeerd. Op de weg terug is het toestel geraakt door lucht- afweergeschut, waardoor het achter raakte bij de formatie. Hierdoor was het een gemakkelijke prooi voor vijandelijke jagers, die volgens ooggetuigen het toestel tot op het laatste moment beschooten.

Twee bemanningsleden kwamen bij de beschieting van het toestel om het leven, te weten staartschutter F.J. Maynard en zijschutter E.E. West. Volgens een officieel verslag van de piloot waren zij al dood toen de rest van de bemanning het vliegtuig met parachutes verliet. Er zijn echter ooggetuigen, die verklaren dat een van de twee nog leefde nadat het vliegtuig was neergestort. Zij zijn op 31 juli om vijf uur met militaire eer begraven op de begraafplaats bij de Oude Kerk (graf 191 en 192). Na de oorlog zijn ze elders herbegraven.

De overige bemanningsleden zijn, zover bekend, krijgsgevangenen gemaakt. Boordwerktuigkundige J.H. Parris is gezien in het ziekenhuis van Dulag Luft, waar bleek dat hij blind was geworden. Balschutter C.P. Lawless en F.N. Phaneuf zijn naar een ziekenhuis in 'Kloster Haings (??)' overgebracht voor behandeling van schotwonden. Assistent boordwerktuigkundige S.C. Chmielewski is naar een ziekenhuis in Amsterdam getransporteerd. Navigator R.L. Bru en bomrichter E. Feld zijn samen met tweede piloot H.T. Holden overgebracht naar stalag A 7 te Mooselberg (Duitsland), waar zij op 22 april 1945 werden bevrijd. Wat er met piloot R.M. Miles is gebeurd, is onduidelijk; misschien is hij ontsnapt. Twaalf bommenwerpers keerden die dag niet terug, acht daarvan vielen in Nederland.

Ben van der Ven

Noot: De technische beschrijving van het toestel is globaal. Er zijn verschillende typen gebouwd, die onderling iets verschilden.

Het avontuur begint bij Dump van Herwijnen

Voor alles wat met avontuur te maken heeft
moet je bij Van Herwijnen zijn.
Dus kom naar de Dorpsstraat 66
voor een complete uitrusting!
Zowel voor jouw actieve hobby
of jouw actieve vakantie!

Een compleet assortiment

Aantrekkelijk geprijsd

Ook voor campingsport,
messen, overlevingssets...

tenten
dartsport
klimsport
schietsport
vrijtijdskleding
kampeerartikelen
camping-gaz dealer
berg/wandelschoenen

dump
van Herwijnen

SINDS 1891

Dorpsstraat 66 Zoetermeer Telefoon 079 - 163551

da **RODENBURG**

Dorpsstraat 86a . Zoetermeer . 079 - 16 31 16

UW ADRES VOOR ADVIES EN SERVICE

**DE ZAAK MET EEN UITGEBREIDE HOMEOPATHIE
AFDELING , MET VITAMINEN EN
GEZONDHEIDSPREPARATEN**

**TEVENS IS ER EEN UITGEBREIDE
PARFUMERIE AFDELING**

KOOT

**OUD PAPIER LOMPEN
EN METALEN
AFZET CONTAINERS
BESCHIKBAAR**

**VLAMINGSTRAAT 30
2713 RS ZOETERMEER**

TEL. 079-164196